

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

ESF projekts "Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana" (Nr.7.3.1.0/16/I/001)

Darba vides riska faktori būvniecības uzņēmumos

Viesturs Šmeiss
Darba drošības un vides veselības institūts,
Rīgas Stradiņa universitāte

Tēmas

- Būtiskākās darba aizsardzības prasības un problēmas Latvijā
- Normatīvie akti darba aizsardzībā būvniecībā
- Darbu organizācija un uzvedība ikdienā, tās nozīme būvniecībā
- Veselība kā neatņemama sastāvdaļa būvniecībā
- Nelaiemes gadījumi un arodslimības būvniecības uzņēmumos
- Labas prakses piemēri, kas tiek īstenoti būvniecībā
- Bīstamo situāciju piemēri un to iespējamā atpazīšana būvniecībā

Apmācības laika nogrieznī

- 13.00
- Darba uzdevums 14.20
- Atpūtas pauze 14.30
- Darba uzdevums 15.50
- Atpūtas pauze 16.00
- Anketa
- Tests
- 17.00

Zināšanas/pieredze/statistika/skaitļi pateicoties

**VDI Eiropas Sociālā fonda
projekts "Darba drošības normatīvo aktu
praktiskās ieviešanas un uzraudzības
pilnveidošana" (Nr.7.3.1.0/16/I/001)**

Tikai 6 soļi atbalsta saņemšanai

- 1.solis. Iepazīsties ar atbalsta piešķiršanas noteikumiem, izdrukā un aizpildi pieteikuma formu.
- 2.solis. Pieteikumam pievieno aizpildītu MK noteikumu Nr. 776 1. un/vai 2. pielikumu atbilstoši mazās (sīkās) un vidējās komercdarbības statusam
- 3.solis. Aizpildīto pieteikumu un attiecīgo pielikumu de minimis atbalsta saņemšanai var iesniegt:
 - klātienē K.Valdemāra ielā 17-17, Rīgā, LV-1010;
 - pa pastu, nosūtot uz adresi: K. Valdemāra iela 17-17, Rīga, LV-1010;
 - nosūtot elektroniski, parakstītu ar drošu elektronisko parakstu, uz e-pastu: info.esf@vdi.gov.lv
- 4.solis. VDI izvērtēs saņemto pieteikumu atbalsta saņemšanai.
- 5.solis. Pēc pieteikuma apstiprināšanas veic uzņēmumā pirmspārbaudi (atbalstam “Konsultācijas darba devējiem” un “Darba aizsardzības speciālistu un uzticības personu apmācības”) atbalsta apjoma noteikšanai.
- 6.solis. Viena mēneša laikā Valsts darba inspekcijas apstiprināta komisija izskatīs pieteikumu un pieņems lēmumu par atbalsta piešķiršanu vai atteikumu piešķirt atbalstu.

Papildus informācija: zvanot 25725168, 25702127, 29385596 vai rakstot info.esf@vdi.gov.lv.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Piesakies ESF projektam un saņem bez maksas:

- ⚙️ darba vides risku novērtējumu
- ⚙️ konsultācijas
darba aizsardzības plāna izstrādei
un darba aizsardzības
organizatoriskās struktūras izveidei
- ⚙️ laboratoriskos mērījumus,
ja to nepieciešamību konstatēs eksperti
- ⚙️ apmācības
darba aizsardzības speciālistu un
uzticības personu zināšanu apguvei

Valsts darba
inspekcija

Aktualitātes

- COVID-19
- Grozījumi Darba aizsardzības likumā
- Statistika
- Skaidrojumi

Noderīgi

- Atbalsts darba devējiem
- OIRA
- Iesniegt iesniegumu elektroniski ↗
- Paziņot par nelaimes gadījumu
- Darbinieku nosūtīšana
- E-pakalpojumi

Kontakti

- Iestādes kontakti
- Reģionālās VDI
- Konsultācijas
- Ziņo VDI
- Novērtē VDI
- ES dalībvalstu darba inspekcijas

Valsts darba inspekcija

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Valsts darba inspekcija

Par mums ▾

Pakalpojumi ▾

Aktualitātes ▾

Projekti ▾

Kontakti ▾

Meklēt

Language

Iestatījumi

ESF projekti >

ERAF projekti >

Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana >

Plānošanas periods 2007-2013 >

Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana

Lasīt vairāk

Aktualitātes

Kampaņas >

Atbalsts darba devējiem >

ESF projekta karte >

Pētījumi >

Jautājumi/atbildes >

E-pakalpojumi

Aizvērt

ES dalībvalstu darba inspekcijas

Valsts darba inspekcija

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

Darba drošības un vides veselības institūts

SANĒM BEZMAKSAS KONSULTĀCIJU PAR DARBA VIDES RISKU, ĪPAŠI, BIOLOĢISKO RISKU (T.SK. COVID-19), MAZINĀŠANU UN PREVENCIJU

RAKSTOT UZ E-PASTA ADRESI:

konsultacija@stradavesels.lv

VAI ZVANOT UZ TĀLRUNI:

+ 371 29413885

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

Ar ko asociējas būvniecība mums katram?

Vai šādi?

Būvniecība

- ▼ F Būvniecība
 - 41 Ēku būvniecība
 - 42 Inženierbūvniecība
 - 43 Specializētie būvdarbi

Būvniecība

41 Ēku būvniecība

41.1 Būvniecības projektu izstrādāšana

41.10 Būvniecības projektu izstrādāšana

41.2 Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība

41.20 Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība

Būvniecība

- ▼ 42 Inženierbūvniecība
 - ▼ 42.1 Ceļu un dzelzceļu būvniecība
 - 42.11 Ceļu un maģistrāļu būvniecība
 - 42.12 Dzelzceļu un metro būvniecība
 - 42.13 Tiltu un tuneļu būvniecība
 - ▼ 42.2 Pilsētsaimniecības infrastruktūras objektu būvniecība
 - 42.21 Ūdensapgādes sistēmu būvniecība
 - 42.22 Elektroapgādes un telekomunikāciju sistēmu būvniecība
 - ▼ 42.9 Pārējā inženierbūvniecība
 - 42.91 Hidrotehnisko objektu būvniecība
 - 42.99 Citur neklasificēta inženierbūvniecība

Būvniecība

43 Specializētie būvdarbi

43.1 Ēku nojaukšana un būvlaukuma sagatavošana

43.11 Ēku nojaukšana

43.12 Būvlaukuma sagatavošana

43.13 Pētniecisko urbumu veikšana

43.2 Elektroinstalācijas ierīkošanas, cauruļvadu uzstādīšanas un citas līdzīgas darbības

43.21 Elektroinstalācijas ierīkošana

43.22 Cauruļvadu, apkures un gaisa kondicionēšanas iekārtu uzstādīšana

43.29 Citu inženiersistēmu montāža

43.3 Būvdarbu pabeigšana

43.31 Apmetēju darbi

43.32 Galdnieku darbi

43.33 Grīdas un sienu apdare

43.34 Krāsotāju un stiklinieku darbi

43.39 Citas būvdarbu pabeigšanas operācijas

43.9 Citi specializētie būvdarbi

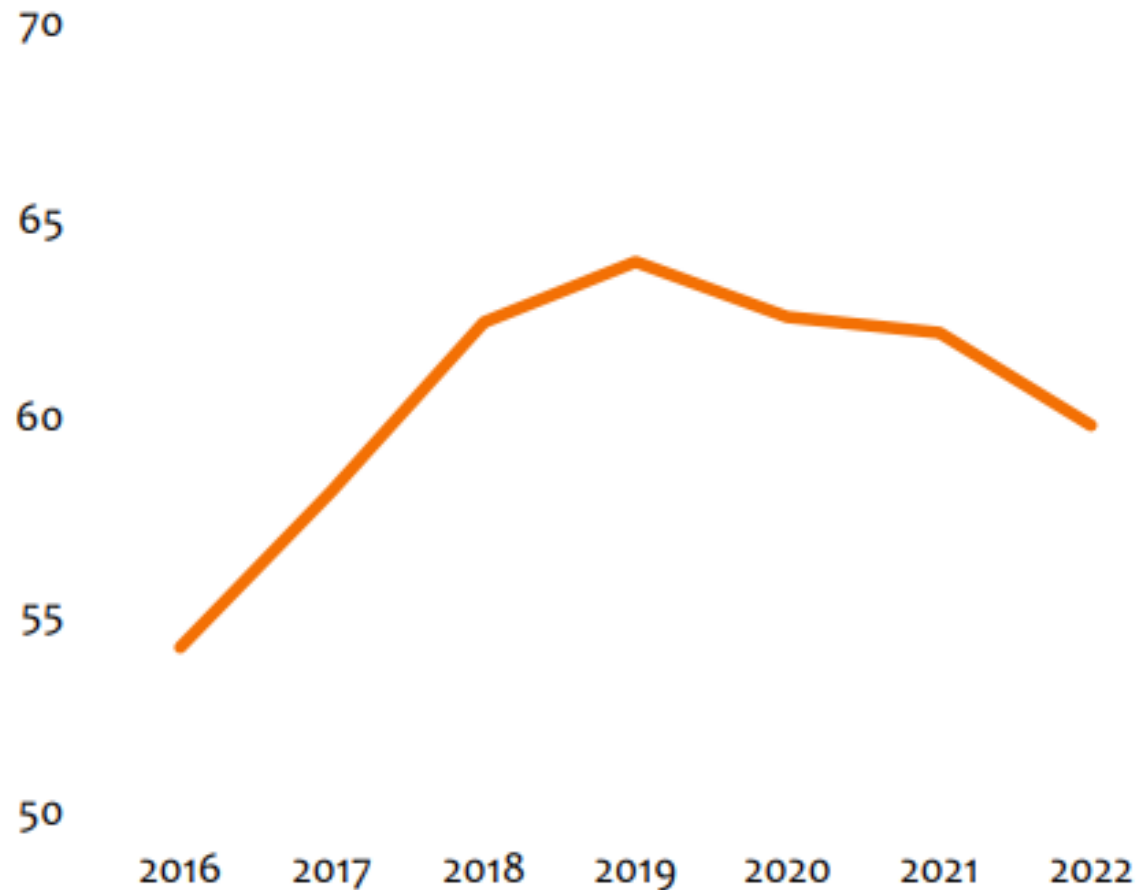
43.91 Jumta seguma uzklāšana

43.99 Citur neklasificētie specializētie būvdarbi

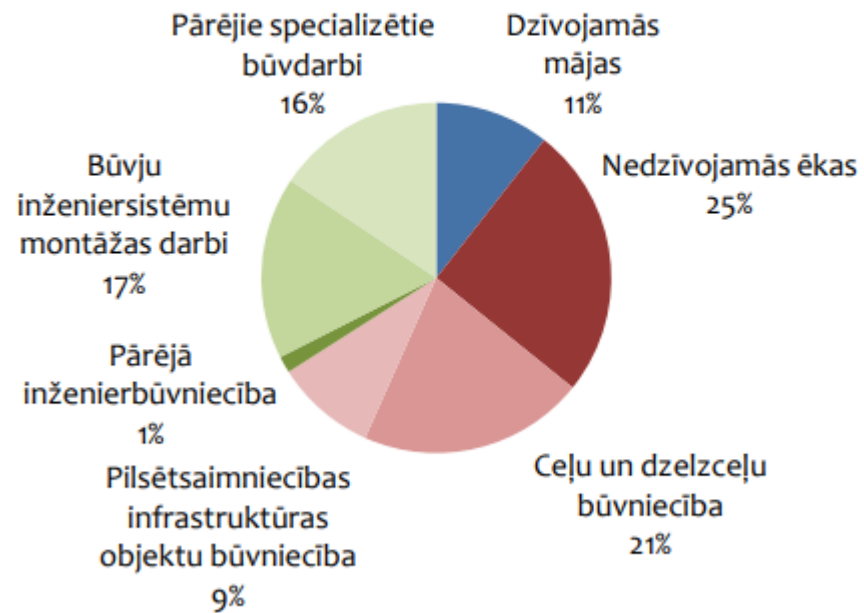
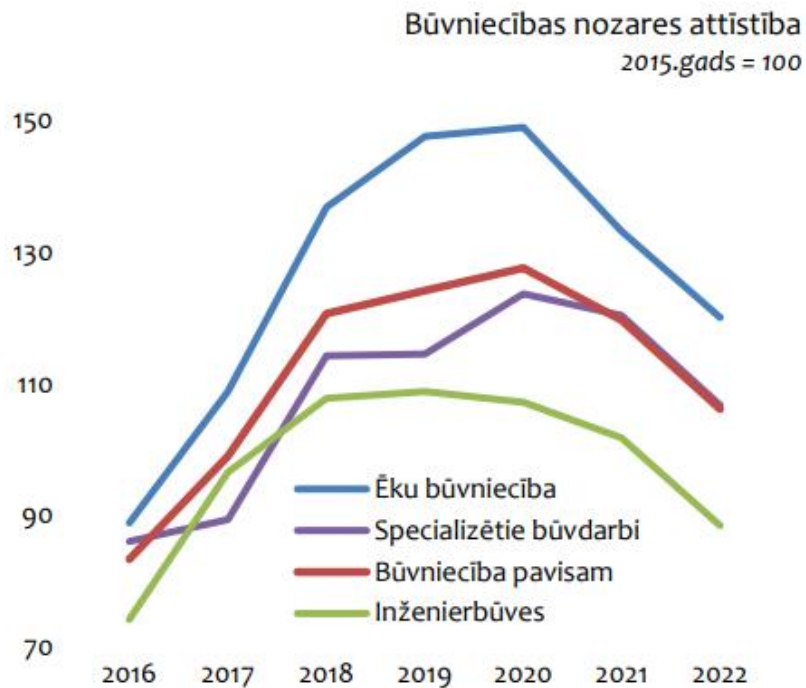

Aizņemtās darbavietas būvniecībā tūkstošos

<https://www.em.gov.lv/lv/media/16948/download?attachment>

Būvniecības struktūra
2022.gadā, procentos

<https://www.em.gov.lv/lv/media/16948/download?attachment>

Būtiskākais darba aizsardzības prasībās un problēmas būvniecībā

Darba devēju īpatsvars, kuri minējuši, ka ieguldījuši finansiālos līdzekļus darba aizsardzības pasākumu veikšanā būvniecības nozarē un vidēji Latvijā, %

Darba aizsardzības pasākums	2006		2010		2013		2018	
	Būvniecības nozarē**	Vidēji Latvijā	Būvniecības nozarē**	Vidēji Latvijā	Būvniecības nozarē**	Vidēji Latvijā	Būvniecības nozarē**	Vidēji Latvijā
Darba apģērba un individuālo aizsardzības līdzekļu nodrošināšana	85,1 (1)	62,8	94,4 (1)	67,4	78,5 (1)	55,9	82,2 (1)	56,7
Pirmās palīdzības aptieciņu iegāde	85,1 (2)	75,8	87,8 (2)	66,0	60,4 (3)	58,5	65,7 (2)	53,2
Ugunsdzēsības līdzekļu iegāde, uzturēšana	72,2 (4)	76,6	75,7 (4)	66,6	64,8 (2)	61,8	52,2 (3)	54,1
Nodarbināto instruktāža un speciālā apmācība (piemēram, ugunsdrošības u.tml. jautājumos)	78,2 (3)	66,0	63,2 (5)	46,6	57,5 (4)	47,1	43,4 (4)	32,9
Drošības zīmju izvietošana (piemēram, uzmanību – elektrība!)	65,2 (5)	44,5	79,3 (3)	44,2	47,4 (7)	37,3	42,9 (5)	29,6
Nodarbināto obligātās veselības pārbaudes (bez polises)	50,2 (9)	33,9	54,0 (8)	32,4	43,1 (8)	40,0	41,4 (6)	32,0
Darba vides riska faktoru novērtēšana	50,4 (8)	22,1	45,4 (10)	26,4	37,3 (9)	24,6	33,8 (7)	23,3
Veselības apdrošināšanas polises (kas sedz arī vakcināciju, obligātās veselības pārbaudes u.tml.)	25,8 (12)	17,2	15,8 (13)	22,0	24,5 (12)	16,4	29,8 (8)	22,9
Ar darbu saistītu ikdienas sadzīves apstākļu uzlabošana (piemēram, gērbtuves, dušas, atpūtas telpas)	60,1 (6)	63,2	59,6 (7)	59,2	52,4 (6)	52,4	26,6 (9)	27,4
Darba vietu ergonomikas uzlabošana (regulējami galdi, ergonomiski krēsli, modernāks aprīkojums u.tml.)	*	*	*	*	*	*	26,1 (10)	32,7

Darba aizsardzības pasākums	2006		2010		2013		2018	
	Būvniecības nozarē**	Vidēji Latvijā	Būvniecības nozarē**	Vidēji Latvijā	Būvniecības nozarē**	Vidēji Latvijā	Būvniecības nozarē**	Vidēji Latvijā
Apmācība pirmās palīdzības sniegšanā	37,9 (10)	27,3	26,6 (11)	19,5	27,3 (11)	18,2	23,7 (11)	20,8
Darba vides uzlabošana (piemēram, ventilācijas izbūve)	34,8 (11)	55,2	60,8 (6)	55,7	53,5 (5)	45,2	21,9 (12)	31,7
Darba aizsardzības speciālistu un uzticības personu apmācība	53,0 (7)	32,0	48,4 (9)	26,2	30,5 (10)	19,4	19,0 (13)	10,0
Nodarbināto informēšanas kampaņas par veselīgu dzīvesveidu (piemēram, par veselīgu uzturu, smēķēšanas ietekmi uz veselību u.tml.)	*	*	*	*	*	*	12,7 (14)	9,4
Nodarbināto sporta iespējas (bez polises)	21,3 (13)	20,0	13,7 (14)	14,0	15,4 (13)	17,5	10,4 (15)	5,4
Veselību veicinošas vides ierīkošana (piemēram, drošu velo novietņu izbūvei)	*	*	*	*	*	*	4,2 (16)	4,9
Nodarbināto vakcinācija (bez polises)	15,6 (14)	14,2	12,1 (15)	9,2	8,8 (15)	9,9	4,1 (17)	7,4
Darba vides laboratoriskie mērījumi	6,7 (15)	16,4	21,8 (12)	11,0	12,9 (14)	13,3	2,1 (18)	6,6

Nodarbināto īpatsvars, kuri apgalvoja, ka pēdējā gada laikā savā darbavietā tika informēti par darba aizsardzības jautājumiem, %

Gads	Atbildes	Darba vietas riskā faktoriem darba vietā	Riska faktoru (darba vietas) ietekmi uz veselību un nepieciešamajām	Lietojamiem indi viduālās aizsardzības līdzekļiem	Dr. ošām darba metodēm	Situācijām, kad nedrīkst uzsākt darbu un kad darbs ir jāpārtrauc	Pēcību ārkārtas situācijā	Darba aizsardzības instrukcijām (par katru ties par iepazīšanos)
2018	Jā	71,5	72,4	84,5	56,3	81,4	91,1	92,4
	Nē	16,4	14,6	6,1	10,5	5,3	6,8	4,5
	Nav nepieciešams	9,3	7,8	9,5	30,3	8,2	1,5	2,3
2013	Jā	76,3	76,8	82,3	72,6	83,0	86,2	92,4
	Nē	19,5	21,4	12,8	13,4	13,7	11,9	6,3
	Nav nepieciešams	4,2	7,2	5,0	14,1	14,1	0,7	1,3
2010	Jā	63,3	57,9	80,5	61,4	80,1	85,2	84,5
	Nē	30,0	34,6	14,1	18,7	13,8	14,8	14,4
	Nav nepieciešams	6,6	7,4	5,5	19,8	6,1	0,0	1,1
2006	Jā	58,7	59,4	76,5	65,7	70,6	73,7	80,2
	Nē	25,5	26,9	11,1	14,0	14,9	17,4	13,6
	Nav nepieciešams	14,1	12,8	11,6	19,1	11,9	*	5,3

Nodarbināto īpatsvars, kuri minējuši darba aizsardzības pasākumu veikšanu būvniecības nozarē un vidēji Latvijā, %

Darba aizsardzības pasākums	2006		2010		2013		2018	
	Būvniecības nozarē**	Vidēji Latvijā	Būvniecības nozarē**	Vidēji Latvijā	Būvniecības nozarē**	Vidēji Latvijā	Būvniecības nozarē**	Vidēji Latvijā
Darba apģērba un individuālo aizsardzības līdzekļu nodrošināšana	57,7 (2)	43,4	67,7 (2)	38,3	71,1 (2)	46,3	78,4 (1)	56,6
Ugunsdzēsības līdzekļu iegāde, uzturēšana	34,2 (4)	50,2	55,7 (4)	58,2	65,1 (3)	60,9	73,6 (2)	70,1
Nodarbināto instruktāža un speciālā apmācība	62,8 (1)	69,0	71,0 (1)	68,2	74,4 (1)	73,8	69,8 (3)	73,0
Drošības zīmju izvietošana	32,9 (6)	34,8	54,5 (5)	40,3	59,3 (5)	48,1	66,7 (4)	59,3
Pirmās palīdzības aptieciņu iegāde	37,0 (3)	44,3	57,0 (3)	51,1	63,4 (4)	53,9	60,0 (5)	59,8
Nodarbināto obligātās veselības pārbaudes	33,3 (5)	37,8	23,3 (10)	22,9	30,9 (6)	41,4	35,8 (6)	40,7
Veselības apdrošināšanas polises	19,5 (9)	32,6	28,5 (8)	22,8	30,0 (7)	31,0	35,4 (7)	48,1
Darba vides riska faktora novērtēšana	10,9 (12)	13,2	29,2 (7)	14,0	21,3 (10)	21,1	33,9 (8)	28,6
Apmācības pirmās palīdzības sniegšanā	19,8 (8)	26,2	33,3 (6)	21,1	27,7 (9)	26,5	31,0 (9)	34,5
Ar darbu saistītu ikdienas sadzīves apstākļu uzlabošana	22,8 (7)	29,4	26,8 (9)	23,8	28,5 (8)	30,6	24,0 (10)	33,1
Darba vides uzlabošana	11,3 (11)	21,7	8,3 (14)	18,0	15,4 (12)	22,7	15,1 (11)	20,4
Darba vietu ergonomikas uzlabošana	*	*	*	*	*	*	15,1 (12)	25,5
Darba vides laboratoriskie mērījumi	2,9 (15)	5,3	4,8 (15)	3,1	4,0 (15)	8,0	10,0 (13)	11,8
Nodarbināto sporta iespējas	9,7 (13)	15,5	16,5 (12)	8,1	4,6 (14)	14,7	5,6 (14)	12,8

Darba aizsardzības pasākums	2006		2010		2013		2018	
	Būvniecības nozarē**	Vidēji Latvijā	Būvniecības nozarē**	Vidēji Latvijā	Būvniecības nozarē**	Vidēji Latvijā	Būvniecības nozarē**	Vidēji Latvijā
Nodarbināto vakcinācija	8,8 (14)	20,8	10,9 (13)	6,2	6,8 (13)	10,8	5,0 (15)	6,9
Dažādi veselības veicināšanas pasākumi	*	*	*	*	*	*	4,3 (16)	8,0

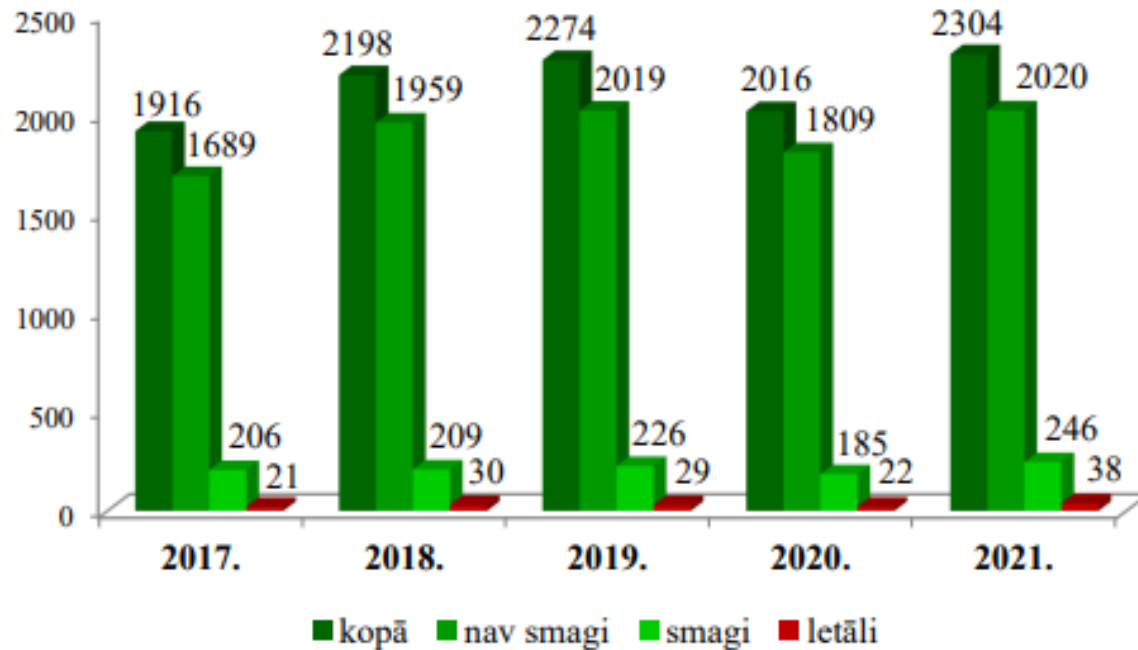
Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsektajos būvniecības uzņēmumos, kuru novēršanai izsniegts rīkojums

normatīvais akts	pārkāpumu skaits
Ministru kabineta (MK) 25.02.2003. noteikumi Nr.92 "Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus"	49 (44 %)
MK 20.08.2002. noteikumi Nr.372 "Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus"	18 (16 %)
MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība"	11(10 %)
MK 10.03.2009. noteikumi Nr.219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude"	9 (8 %)
MK 18.03.2014. noteikumi Nr.143 "Darba aizsardzības prasības, strādājot augstumā"	9 (8 %)
MK 10.08.2010. noteikumi Nr.749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos"	5 (4 %)
citi normatīvie akti	11 (10 %)
kopā	112 (100 %)

Kam tas viss?

Nelaiimes gadījumi un arodslimības būvniecības uzņēmumos

2021. gadā darbā notikušo nelaimes gadījumu analīze

Nelaiemes gadījumos darbā cietušo sadalījums pēc darbības veida

2. Nelaiemes gadījumos darbā cietušo skaita sadalījums pa nozarēm							
	nozares	kopā		tajā skaitā			
				smagi		letāli	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021
F	Būvniecība	198	225	38	45	3	7
41	Ēku būvniecība	76	91	15	13	2	4
42	Inženierbūvniecība	65	78	12	16	1	1
43	Specializētie būvdarbi	57	56	11	16	0	2

Letālo nelaiemes gadījumu darbā analīze liecina, ka 2021. gadā

- 33 % gadījumu cēlonis bija nedroša cilvēka rīcība - nodarbinātais neievēroja darba drošības noteikumus vai instrukcijas, nelietoja drošības aprīkojumu, lietoja nepieļautas vai nepiemērotas darba metodes;
- 27 % gadījumu cēlonis bija ceļu satiksmes negadījums;
- 16 % gadījumu cēlonis bija trūkumi darba organizācijā - neapmierinoša vai nepietiekoša nodarbināto apmācība par drošiem darba paņēmieniem, darba procesa kontroles trūkums

* vdi.gov.lv

Piemēri NG

vīrietis, 58, traumēja galvu, kad, veicot koka konstrukciju stropēšanu, izkrita caur 5 m augstumā esošu lūku;

vīrietis, 64, smagi cieta, kad būvlaukumā nokrita no kāpnēm;

vīrietis, 51, namdaris, montējot guļbūvi, bija pakāpies uz 1,12 m augsta paliktņa /statīva, lai veiktu vertikālu urbumu ar rokas elektrisko urbjmašīnu. Veicot urbumu, urbis noķīlēja un, lai to izvilktu, darbinieks uzkāpa uz augšējā baļķa un zaudēja līdzsvaru, tāpēc nokrita uz betona grīdas un guva smagas traumas;

vīrietis, 51, betonētājs, kāpjot nost no pārseguma pa pieslienamajām trepēm, zaudēja līdzsvaru un nokrita apmēram no aptuveni 4,5 m augstuma;

vīrietis, 27, būvstrādnieks, atradās uz traktora kausa augšējās malas, kad no tā tika bērti ķieģeļi. Laižot kausu lejā atpakaļ pie traktora, cietušajam paslīdēja kāja, kura tika iespiesta starp kausu un traktoru, salaužot cietušā celi un potīti;

vīrietis, 34, inženieris-komunikāciju montētājs, gāja bojā izkraušanas laikā, kad tika saspiests starp kravas mašīnu un ekskavatoru;

vīrietis, būvstrādnieks, smagi cieta, kad, strādājot ar pāļurbšanas iekārtu, viņam uzkrita stiegrojuma karkass

vīrietis, 22, palīgstrādnieks, veicot darbus būvobjektā, nokrita un salauza kāju;

vīrietis, būvstrādnieks gāja bojā, jo kanalizācijas tranšejas rakšanas laikā ekskavators ar kausu trāpīja cietušajam, kas atradās tranšejā;

vīrietis, 55, darbu vadītājs, būvobjektā Lielbritānijā atvienoja vakuuma piesūcekni no celtņa, kā rezultātā stikla pakete ar vakuuma piesūcekni sasvērās un uzkrita darbiniekam;

vīrietis, 32, uzkāpa uz jaunbūvējamā graudu torņa kāpņu platformās, lai margām nomainītu nepareizās skrūves. Darbinieks nelietoja pretkritiena sistēmu un nokrita no 7,3 m augstuma;

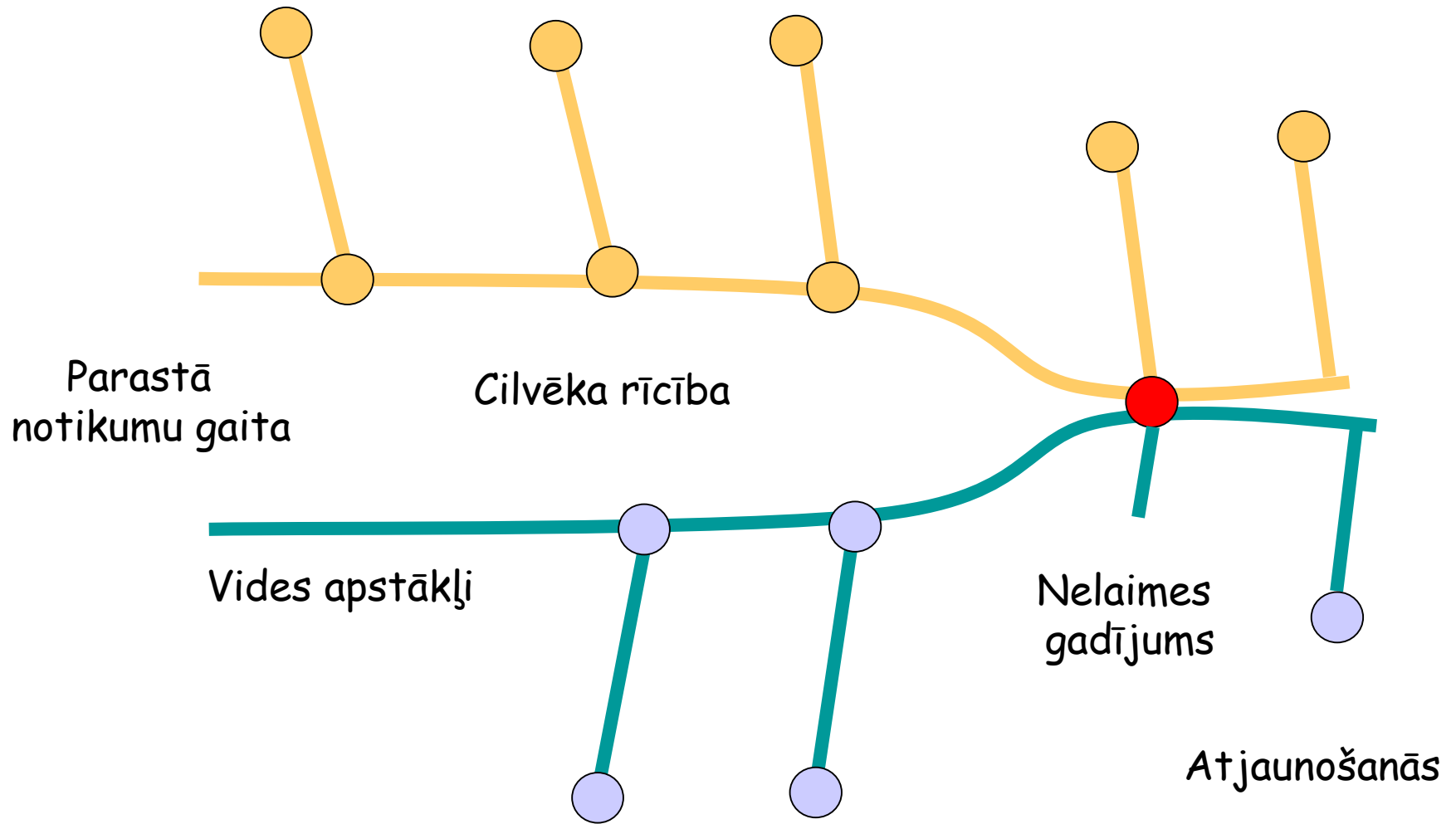
vīrietis, 67, kravas automobiļa vadītājs, atradās būvlaukumā ārpus automobiļa un pēc darba uzdevuma saņemšanas no brigadierā devās uz savu kravas automobili. Ejot garām riteņu ekskavatoram, cietušajam uz abām kājām uzbrauca ekskavators;

vīrietis, 51, būvstrādnieks, veica iekštelpu sienu krāsošanu. Darbinieks nokrita no pārvietojamām pastatnēm (tornīša) no apmēram 1,4 m augstuma, jo pirms uzkāpšanas uz pastatnēm netika fiksēti aprīkojuma ritentiņi;

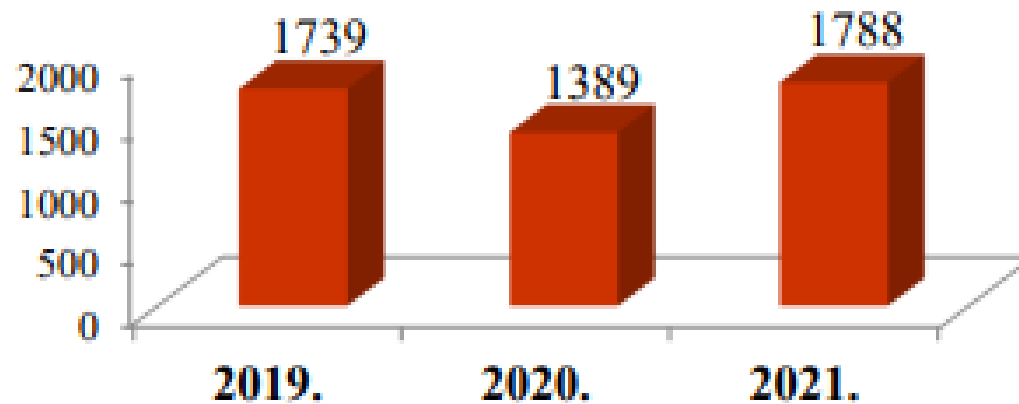
vīrietis, 55, traumu guva būvdarbu laikā, stāvot aiz pašizgāzēja kravas kastes, un brīdī, kad tika izbērtā krava ar betona plātnēm, viena no tām uzkrita cietušajam. Sākotnēji traumas bija smagas. Vēlāk darbinieks nomira;

Kāpēc?

Veicinošie faktori

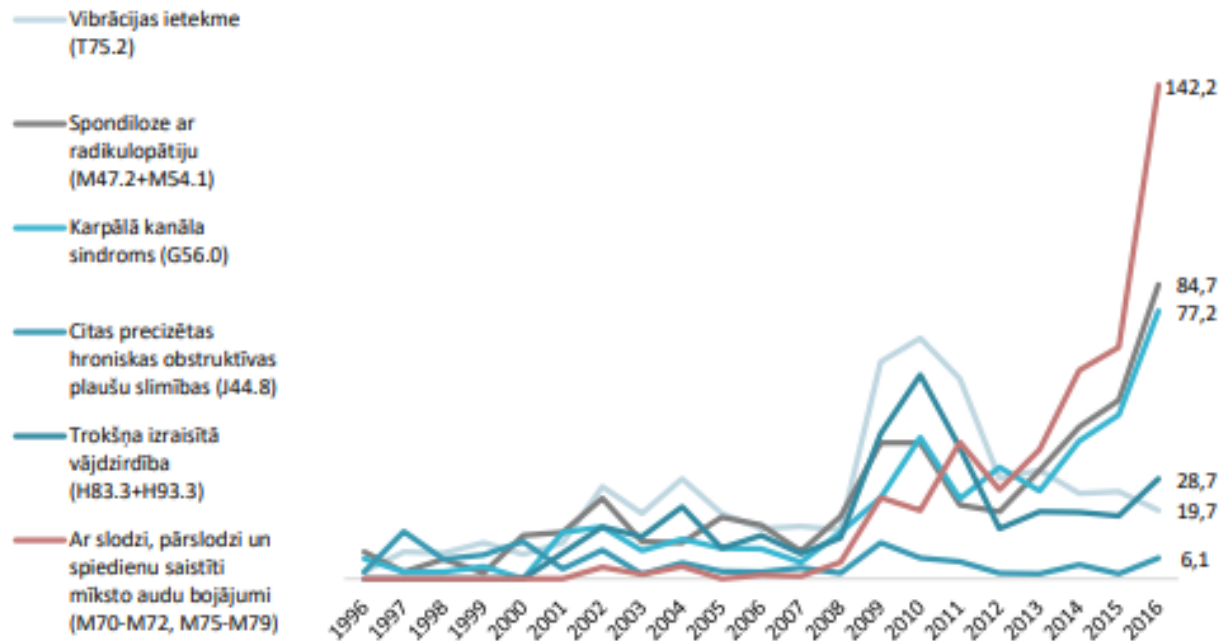
Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita dinamika (2019. - 2021.)

* vdi.gov.lv

5.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc nozares (ekonomiskās darbības veida atbilstoši NACE klasifikatoram)	2020	2021
F	Būvniecība	57	98
41	Ēku būvniecība	14	43
42	Inženierbūvniecība	31	36
43	Specializētie būvdarbi	12	19

Biežāk reģistrēto arodslimību sadalījums pa gadiem būvniecības nozarē uz 100 000 nodarbināto, 1996.-2016.g.

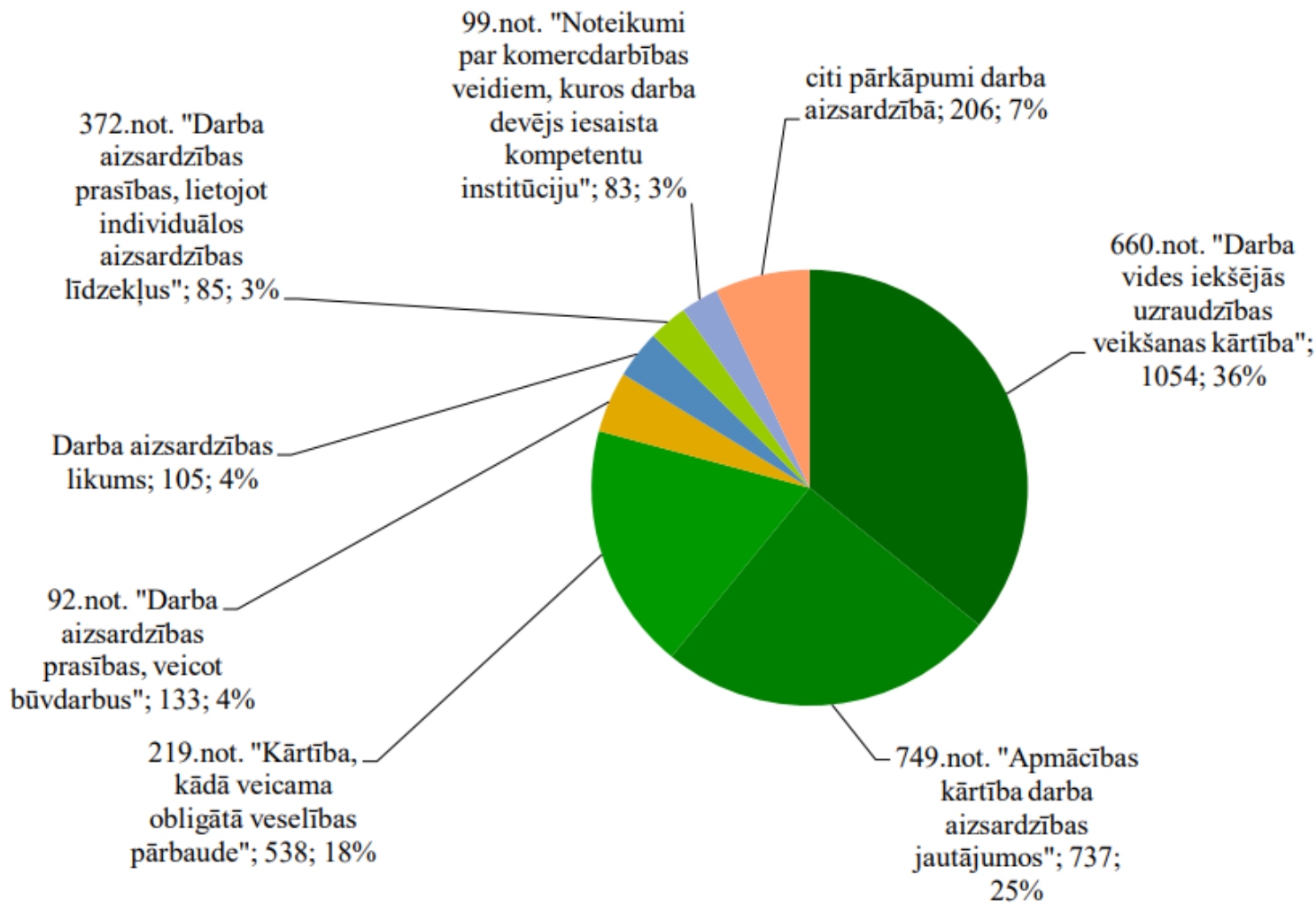

Avots: Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas medicīnas centrs

Normatīvie akti

Normatīvie akti darba aizsardzības jomā, kuru prasību pārkāpumi 2021. gadā konstatēti visbiežāk

Kodolīgi

■ Ministru kabineta noteikumi Nr.749

Rīgā 2010.gada 10.augustā (prot. Nr.41 28.§)

Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos

Izdoti saskaņā ar [Darba aizsardzības likuma 9.panta](#) pirmo daļu un [25.panta](#) 18.punktu

Kodolīgi

Ministru kabineta noteikumi Nr.99

Rīgā 2005.gada 8.februārī (prot. Nr.8 25.§)

Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju

Kodolīgi

Ministru kabineta noteikumi Nr.92

Rīgā 2003.gada 25.februārī (prot. Nr.11 1.§)

Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus

Izdoti saskaņā ar [Darba aizsardzības likuma 25.panta 6.punktu](#)

- **Projekts** ir ar būvniecību saistīts process, ko veido **koordinētu** un **kontrolētu** norišu kopums, kuram ir noteikti **sākuma** un **beigu termiņi** un kura mērķi sasniedz, iekļaujoties paredzētajā laikā un izmaksu un resursu ietvaros.

Projekta īstenošanā ir šādi posmi:

- projekta sagatavošanas posms - posms no projekta izstrādes sākuma līdz būvdarbu uzsākšanai;
- projekta izpildes posms - būvdarbu veikšana.

- Projekta sagatavošanai, izpildei vai izpildes uzraudzībai **pasūtītājs norīko** projekta vadītāju - fizisku vai juridisku personu, kas rīkojas pasūtītāja vārdā (piemēram, galveno būvdarbu veicēju vai atsevišķu būvdarbu veicēju). **Ja pasūtītājs nenorīko** projekta vadītāju, viņš pats uzņemas šajos noteikumos noteiktās projekta vadītāja tiesības un pienākumus.

- **Darba aizsardzības koordinators projekta sagatavošanas posmā ir fiziska vai juridiska persona, kurai pasūtītājs vai projekta vadītājs ir uzticējis šo noteikumu 15.punktā minēto pienākumu veikšanu projekta sagatavošanas posmā (turpmāk - projekta sagatavošanas koordinators). Ja projekta sagatavošanas koordinators ir juridiska persona, tā nodrošina, ka projekta sagatavošanas koordinators funkciju īsteno fiziska persona, kas atbilst šo noteikumu 7.1 punktā minētajām prasībām.**
- Par projekta sagatavošanas koordinators tiesīga būt persona, kas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir saņēmusi arhitekta prakses sertifikātu vai būvprakses sertifikātu projektēšanas jomā un atbilst vismaz vienai no šādām prasībām:

7.1 1. apgūvusi pamatlīmeņa zināšanas darba aizsardzībā (teorijas sadaļu) un specializētās darba aizsardzības zināšanas būvniecībā;

7.1 2. iegūvusi pirmā vai otrā līmeņa augstāko izglītību darba aizsardzības jomā.

92

■ Darba aizsardzības koordinators projekta izpildes posmā ir **fiziska vai juridiska persona**, kurai **pasūtītājs vai projekta vadītājs ir uzticējis** šo noteikumu 16.punktā minēto pienākumu veikšanu projekta izpildes posmā (turpmāk - projekta izpildes koordinators). Ja projekta izpildes koordinators ir juridiska persona, tā nodrošina, ka projekta izpildes koordinators funkciju īsteno fiziska persona, kas atbilst šo noteikumu 8.1 punktā minētajām prasībām.

■ Par projekta izpildes koordinators tiesīga būt persona, kas:

8.1 1. normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir saņēmusi būvprakses sertifikātu būvdarbu vadīšanas un būvuzraudzības jomā un atbilst vismaz vienai no šādām prasībām:

8.1 1.1. apgūvusi pamatlīmeņa zināšanas darba aizsardzībā (teorijas sadaļu) un specializētās darba aizsardzības zināšanas būvniecībā;

8.1 1.2. ieguvusi pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību darba aizsardzības jomā;

8.1 2. ieguvusi otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību darba aizsardzības jomā.

Darba aizsardzības plāns (92)

- **Pasūtītājs** nodrošina, lai pirms būvdarbu uzsākšanas tiktu izstrādāts darba aizsardzības plāns;
- Darba aizsardzības plānu izstrādā **līdz** būvdarbu uzsākšanai. Ja mainās projekta apstākļi, plānu pārskata. Projekta izpildes koordinatori un persona, kas veic projekta vadītāja pienākumus, iepazīstas ar darba aizsardzības plānu, pirms tiek piesaistīts attiecīgais atsevišķu būvdarbu veicējs.

■ Plāna stadijas:

pirmā stadija - projekta sagatavošanas posmā ietver pasākumus no projekta izstrādes sākuma līdz būvdarbu uzsākšanai;

otrā stadija - projekta izpildes posmā ietver pasākumus būvdarbu veikšanas laikā.

Darba aizsardzības plāns (92)

Darba aizsardzības plānu projekta sagatavošanas posmā **var** izstrādāt kā atsevišķu dokumentu **vai** iestrādāt kā atsevišķu nodaļu tehniskā būvprojekta būvdarbu organizācijas daļā, iekļaujot šādu informāciju:

- būvlaukumam paredzētajai teritorijai blakus esošo zemesgabalu izmantojums:
 - ēkas un ražotnes, kas ierobežo būvdarbu veikšanu;
 - virszemes un pazemes inženierkomunikācijas;
 - satiksmes ejas un ar tām saistītie ierobežojumi (piemēram, piekļūšana ugunsdzēsības līdzekļiem, materiālu piegādes un transportlīdzekļu novietošanas laika ierobežojumi);
 - būves, kurās izmantoti veselībai kaitīgi materiāli vai nenoturīgas un nestabilas konstrukcijas un kuras nojaucot vai pārbūvējot nepieciešami specifiski darba aizsardzības pasākumi;
 - grunts raksturojums (norāda sastāvu, piesārņotību, stabilitāti, vecas šahtas vai citus pazemes šķēršļus);
 - nojaucamo būvju tehniskās dokumentācijas esība (var būt pasūtītāja iesniegtā informācija);

- būvprojektā ietvertie riska faktori, no kuriem nav iespējams izvairīties, kā arī attiecīgie darba aizsardzības pasākumi;
- detalizēti ieteikumi par darba aizsardzības pasākumiem, kuru skaidrojumu atsevišķu būvdarbu veicējs ir tiesīgs pieprasīt;
- iespējamie riska faktori, kuri var rasties būvniecības procesā veselībai kaitīgu materiālu dēļ, un nepieciešamā informācija par likumu un citu normatīvo aktu prasībām;
- informācija par paredzētā būvlaukuma teritoriju:
 - iespējas piekļūt būvlaukumam un evakuācijas izejas;
 - pagaidu būvju un atsevišķu darba iecirkņu izvietojums;
 - būvmateriālu iekraušanas un izkraušanas laukumi, noliktavas;
 - transporta un gājēju ceļi;
 - piebrauktuves un caurbrauktuves ugunsdzēsības automašīnām;
 - būvlaukumā veicamo darba aizsardzības pasākumu saskaņošana un attiecīgās informācijas apmaiņa starp pasūtītāju, projekta vadītāju, galveno būvdarbu veicēju, atsevišķu būvdarbu veicējiem un pašnodarbinātajiem;
- pasākumi saskaņā ar šo noteikumu [3.punktā](#) minētajiem būvdarbiem.

Plāns nepieciešams

- būvlaukumā būvdarbus veic vairāki atsevišķu būvdarbu veicēji;
- tiek veikti paaugstinātas bīstamības darbi;
- iepriekšējs paziņojumus par būvdarbu veikšanu.

17. Darba aizsardzības plānu izstrādā, lai visus būvniecības dalībniekus nodrošinātu ar nepieciešamo darba aizsardzības informāciju.

Piemērs

- [..\saistosie\Plana melnraksts v 1.pdf](#)

Neaizmirstam: Jo precīzāk, jo mazāk risku.

Labā prakse

- Būvlaukuma kārtības noteikumi;
- Rīcība ārkārtas situācijās;
- Darba aprīkojums;
- Darbs blakus satiksmei;
- Kājāmgājēju drošība.

Biežāk pieļautās kļūdas

- Neizskaidrot plāna saturu
- Neiepazīstināt ar plānu
- nav iekļauta visa nepieciešamā informācija, kas attiecināma uz konkrēto objektu
- nav specifiskās informācijas par apkārt esošo
- nav izstrādāts līdz uzsākšanai
- ja mainās būvdarbi netiek pilnveidots (labots)

Darbu organizācija un uzvedība ikdienā, tās nozīme būvniecības objektā

- Darbu organizācija būvobjektā.
- Uzvedība, kārtība darbā.

Vai tas vispār ko
ietekmē?

Kā to organizēt?

Riski un veselība

Tomēr svarīgi

- Būvniecība no darba aizsardzības viedokļa uzskatāma par vienu no **bīstamām nozarēm**, jo tajā nodarbinātie biežāk nekā **vidēji Latvijā iet bojā un cieš smagos nelaimes gadījumos darbā**.
- **Arodslimības** arī ir sastāvdaļa no būvniecības izejot no daudzajiem darba vides riskiem darba vietā.

Tomēr svarīgi

Kāpēc?

- Tas saistīts ar daudziem aspektiem:
 - kā svarīgākie jāmin **daudzie un dažādie darba vides riska faktori**, kas sastopami ikvienā būvniecības objektā lielā vai mazā, veicot jaunas ēkas būvniecību vai remontus, dažādu profesiju un atšķirīga profesionālās sagatavotības līmeņa darbinieki
 - laika trūkums saspringto termiņu dēļ (nezināmais darba apjoms remontu laikā)
 - visa pamatā ir nepietiekama izpratne par darba aizsardzības jautājumiem gan no darba devēju puses, gan nodarbināto puses.
 - svarīga ir attieksme pret darba aizsardzības jautājumiem un lēmumiem no nodarbinātā puses, ko pats darbu veicējs pieņem, piemēram, lietot austiņas dzirdes aizsardzībai vai nē, atrasties darba vietā alkoholisko vielu reibumā vai nē.

Ka arī būvdarbi, kas rada paaugstinātu risku nodarbināto drošībai un veselībai (92)

- darbi, kuros nodarbinātie ir pakļauti šādam riskam:
 - apbēršana ar grunti zemes nogruvumos;
 - applūdināšana ar ūdeni;
 - noslīkšana;
 - nokrišana no 1,5 m un lielāka augstuma;
 - iegrimšana nestabilā gruntī;
- darbi, kuros nodarbinātie nonāk saskarē ar kaitīgām ķīmiskām vai bioloģiskām vielām, kas rada risku nodarbināto drošībai un veselībai vai saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir pakļautas speciālai uzraudzībai;

Ka arī būvdarbi, kas rada paaugstinātu risku nodarbināto drošībai un veselībai (92)

- darbi, kuros nodarbinātie ir pakļauti apstarošanas riskam ar jonizējošo starojumu un kuru izpildi reglamentē normatīvie akti par aizsardzību pret radiāciju;
- darbi augstsprieguma elektrolīniju aizsardzības zonā;
- pazemē (piemēram, akās, tuneļos) veicamie darbi;
- darbi, kuros nodarbinātajiem nepieciešama gaisa piegādes sistēma;
- darbi, kuros nodarbinātie pakļauti paaugstinātam atmosfēras spiedienam (piemēram, kesonos);
- spridzināšanas darbi;
- darbi, kas saistīti ar būvju, būvkonstrukciju, būvelementu vai iekārtu montāžu, demontāžu vai nojaukšanu.

Labā prakse:

- Definēti bīstamie darbi uzņēmumā.
- Sagatavošanās bīstamajiem darbiem (piem: darbs augstumā).

Darba aizsardzības uzdevums (DAL)

- Darba vietas, darba vides, darba aprīkojuma piemērotība un ērta lietošana cilvēka vajadzībām ar iespējami nekaitīgāku ietekmi uz cilvēka organismu.

Tas ir daudzu speciālistu darbs, kur katrs rūpējas par savu jomu: ergonomisti, inženieri, ārsti u.c.

- Panākt to, lai nodarbinātie zinātu to, kas ir jāievēro un to arī ievērotu.

Bieži vien tās ir ļoti elementāras lietas... (IAL izmantošana)